

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA VÝTVARNÉ VÝCHOVY

KAŽDODENNOST (V) KONZUMU

EVERYDAY CONSUMERISM

bakalářská diplomová práce

Veronika Herelová

Vedoucí bakalářské práce: MgA. Robert Buček, Ph.D.

Olomouc 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma „Každodennost (v) konzumu“ vypracovala samostatně a uvedla v ní všechny použité zdroje a literaturu.

V Olomouci 18. 4. 2023

Poděkování

V tomto prostoru bych chtěla poděkovat mému vedoucímu bakalářské práce, panu MgA. Robertu Bučkovi, Ph.D., panu MgA. Davidu Medkovi, Ph.D. a Mgr. Markétě Svobodové, Ph.D. a také spolužákům a kamarádům, díky kterým jsem mohla tvořit.

Upozornění

Tento text slouží jako doprovod k praktické části

Obsah

1	Úvod	7
2	Teoretická část	8
2.1	Každodenní spotřeba.....	8
2.2	Západní společnost.....	9
2.3	Průmyslová revoluce.....	9
2.4	Konzumní společnost.....	10
2.5	Módní průmysl.....	14
2.6	Fast Fashion.....	15
2.6.1	Ekonomika.....	16
2.6.2	Etika.....	16
2.6.3	Ekologie.....	17
2.7	Textilní certifikáty.....	19
2.7.1	Greenwashing.....	20
2.8	Umělci tvořící na motivy Fast Fashion.....	20
2.8.1	Vanessa Barragão.....	20
2.8.2	Minga Opazo.....	21
2.8.3	Wan Yunfeng.....	22
2.8.4	Lenka Vacková.....	23
2.8.5	Jin Xiungen.....	24
2.8.6	Tim Mitchell.....	24
2.8.7	Fast Fashion, the dark side of the fashion.....	25
3	Praktická část	26
3.1	Pocit.....	26
3.2	Můj vztah k této tvorbě.....	26
3.2.1	Šetrnost.....	26
3.2.2	Lehkomyslnost.....	26
3.2.3	Slow Femme.....	26
3.3	Hodnoty.....	27
3.3.1	Rovnováha.....	27
3.4	Postup.....	29
4	Závěr	30
5	Anotace	31
6	Seznam použité literatury	32
7	Seznam internetových zdrojů	33
8	Seznam obrazových příloh	35

1 Úvod

Pozastavili jste se někdy nad otázkou, co je to každodennost a jakými střípky okamžiků se z každodenního běžného stává nevšední? Jak velká je naše touha po vzrušení a nalezení něčeho nevšedního, když vše, co nás obklopuje je běžné, vágní, okoukané a už docela (v našich očích) nedůležité. A jaké všemožné prostředky vyhledáme k tomu, abychom tedy tu všednost upozadily. Tak trochu posunuli za obzor našeho vnímání a naši někdy nudnou každodennost alespoň o píď zpestřili.

Každý vůči své každodennosti využívá jinou strategii. Někomu pomůže procházka v lese, vyzkoušení nového receptu na koláč, shlédnutí videa, filmu, nebo jiného kinematografického skvostu, který se právě v médiích objevil. Jindy nás může rozptýlit něco docela jiného. Potřebujeme barvy, ohromnost, materiály, světla, teplotu, jednoduše různé podněty, které jsou nám příjemné.

Naše vnímání a pohotovost člověka učit se je velice rychlé, což je dobře, protože flexibilita našeho uvažování je nepostradatelná ve světě neustálých změn, podněty a stimuly mohou měnit svůj charakter poměrně rychle. Dynamické tempo je výhodné pro tržní průmysl služeb a produktů, které nám dnešní doba umožňuje. A nám tyto produkty mohou pomoci odtrhnout se od opakované rutiny, která se může zdát šedivě okoukaná.

Ovšem, může se objevit otázka... potřebujeme toto všechno. Jaká je hranice hodnot mít a být. A nemají naše zdroje blahobytu negativní dopad, někde docela jinde?

2 Teoretická část

2.1 Každodenní spotřeba

Podobně jako většina lidí na této planetě má každý své potřeby, svůj žebříček hodnot, jiné zájmy, záliby a cíle. Každá bytost je svým způsobem velmi specifická a originální. Jedno ovšem máme společné. Žijeme ve víceméně podobném světě, ve kterém ať se nám to líbí nebo ne, má časově omezený cyklus, který nám přináší jak radosti, tak i povinnosti. Každé ráno řešíme tři otázky. Co budu snídat? Co mě dnes čeká? A co si dnes obléknu na sebe? ¹ Jakým způsobem žít dobrý život se všemi příležitostmi světa, který nás obklopuje, a zároveň se nezapomínali ohlížet, že tu nejsme sami, že naše jednání ve využívání produktů a služeb má jistou uhlíkovou stopu a ta má negativní vliv na zdraví naší planety v komplexním měřítku. ²

Pokud jsme dostatečně zvědaví, můžeme si najít nespočet číselných dat a grafů, kolik obědů by pokryla píce vypěstovaná pro jedno prasátko za celý jeho život, než se nám toto obilí dostane na talíř v podobě vepřového řízku. Kolikrát přesáhneme průměrnou uhlíkovou stopu jedním letem do Ameriky, nebo kolik litrů tzv. virtuální vody je potřeba na uvaření jednoho hrnečku kávy. Pokud přihlédneme k faktu, že nejde jen o aktuální 2 dl vody, které se chystáme vypít, ale o celkový proces pěstování kávy, výroby obalů na její transport a další procesy nezbytné pro jeden hotový šálek horkého nápoje u nás na pracovním stole. ³

Obr.1 Týden vody. *Virtuální voda*. 2017.

¹ THOMASOVÁ, Dana. *Vláda módy: cena rychlé módy a budoucnost oblečení*. Brno: Host, 2020., s.15.

² KLOZ, Martin. *Využívání obnovitelných zdrojů energie* Praha: Linde, 2007. s.7

³ BENEŠOVÁ, Barbora. *Seznamte se s virtuální vodou*. In: iROZHLAS [online]. [cit. 22.03.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/voda/tyden-vody-predstavu-virtualni-vodu-na-salek-kavy-je-jitrebna-140-litru_1706230630_sam

Při důkladném prohlížení dat často zjistíme, že hodnoty naší spotřeby mají nemalý dopad někde úplně jinde, kde bychom důsledek ani nečekali. Tato skutečnost nás sice nepotěší, ale pokud si připustíme fakt neustálého přísunu nových informací, kterými jsme obklopeni z nejrůznějších médií, přidáme k tomu své každodenní povinnosti, tak toto pohoršení se uschová někde za horizontem každodenních problémů běžného Evropana.⁴

2.2 Západní společnost

Dnešní západní společnost bezesporu patří k nejbohatším civilizacím, které kdy na této planetě existovaly. To má své velké klady a zároveň to nese i nemalou zodpovědnost.

Vzestup našeho pohodlí které nás obklopuje, je velmi ovlivněn prostředím, ve kterém se nacházíme. A právě toto prostředí nám umožňuje kvalitu i kvantitu příležitostí. Za příležitosti považujeme služby a produkty, které jsou nám dostupné.⁵ Dostupnost i rozmanitost příležitostí pomaličku narůstá. Ovšem může vyvstávat otázka, kde se nachází hranice toho, co skutečně potřebujeme a které věci si pořizujeme čistě z rozmaru. Pro trh je výhodný pohyb, a ten se usnadňuje dostupnějšími nabídkami. Ceny výrobků se poté snižují na úkor kvality. Často poté reklamě podléhá ne vždy náročný zákazník, který se řídí pravidlem, že cena je až na prvním místě.⁶

2.3 Průmyslová revoluce

Pokud bychom se ohlédli, kde zhruba začíná příčina dnešního globálního problému nadměrné spotřeby, nemůžeme se ohlížet na člověka jako na spotřebitele, kterému je za poměrně přístupných podmínek poskytnuto velké množství nabídek. Musíme nahlédnout do problematiky výroby, kdy postupně od doby průmyslové revoluce dochází k velkému vzestupu životní úrovně společně s ekonomickým růstem, který je závislý na hrubém sociálním produktu.

Tento jev můžeme pozorovat na příkladu Anglie mezi polovinou 18. a 19. století, kdy hrubý sociální produkt vrostl téměř o šestinásobek díky rozmachu průmyslové revoluce. Industrializace v tomto období v Anglii dopomohla ke skutečnosti, že majoritní produkce se

⁴ HAJZLER, Tomáš. *Dobrý život ve stínu konzumní společnosti: život žitý v souladu se sebou samým, s ostatními lidmi a přírodou, podle svého nejlepšího vědomí a svědomí*. Praha: PeopleComm, 2021.

⁵ Tamtéž.

⁶ BŘÍNKOVÁ Karolína a kol. *Slow femme*, s. 11.

přesunula z ruční výroby do továren, díky čemuž se mnohonásobně zvýšila produkce, poptávka a postupem času byla i cena produktů dostupnější pro koncového spotřebitele.⁷ Dnešní trh ovšem tuto dostupnost znásobil nižšími náklady na výrobu a často přesunutím výroby do lokalit, kde dělníkům nemusí vyplácet tak vysokou mzdu jako dělníkům v ekonomicky rozvinutějších zemích.⁸ A také využíváním ne vždy kvalitních materiálů, kdy například v textilním průmyslu bavlnu, vlnu, průmyslové konopí a jiné přírodní materiály nahrazuje umělými vlákny především polyesterem, který je sice levnější a jeho vlastnosti jsou na první pohled podobné, nebo příznivější a pro výrobce je tento materiál levnější, ale jeho ekologický dopad je mnohem drastičtější, než u přírodních vláken.⁹

2.4 Konzumní společnost

Fenomén konzumní společnosti se objevuje od konce 50. let 20. století. Tehdy se velmi pomalu, ale jistě staví ekonomika západního světa na výsluní a s ní i životní úroveň obyvatel. Tu pozvedají vědecké objevy nejen na úrovni technologií. V poválečném světě je opět prostor pro rozvoj kultury. Ustupuje poválečná společenská únava spojená s válkou a životními nejistotami. Lidé si mohou dovolit více nakupovat a roste kupní síla spotřebního zboží. Nejzajímavější cílovou skupinou pro trh jsou mladí lidé tzv. teenageři (což je pojem objevující se právě v této době) pro které se nejefektivněji vytvářejí nové produkty.¹⁰ Ve společnosti se ve své podstatě poprvé objevuje většinový dostatek a možnost sehnat téměř cokoli ve velkých obchodních domech. Atmosféru západního světa 60.let demonstruje citát Andyho Warhola:

„Nakupování je pro Ameriku mnohem typičtější než přemýšlení. Já jsem neuvěřitelně americký.“¹¹

Vědomí dostatku byl samozřejmě jeden z lákavých principů, který ve světě socialistického bloku pod centralizovaným vedením Sovětského svazu poměrně chyběl, ač se tento fakt

⁷ PAULINYI, Ákoš. Průmyslová revoluce: o původu moderní techniky. s.17 – 22.

⁸ THOMASOVÁ, Dana. Vláda módy. s. 18.

⁹ Fossil Fashion [online]. Changing Markets Foundation, February 2021, [cit. 2023-03-24].

Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/AAA%20škola/bakalářka/FOSSILFASHION_polyester_angl..pdf .

¹⁰ PAŽOUT, Jaroslav, ed. *Každodenní život v Československu 1945/48-1989*, s.15–17.

¹¹ WRENN, Mike. *Andy Warhol*. Bratislava: Champagne Avantgarde, 1993. Jejich vlastními slovy. s.72.

snažila cenzurovaná media značně skrývat. Trvalo to tedy podstatně déle, ale také se k nám dostala kultura reklam, slev a konzumního náboženství, která pěstuje spotřebu. Pro zákazníka je poté velmi lákavá dostupnost služeb a velkého množství produktů.¹²

Obr.2 Andy Warhol: *Campbellova polévka* [foto] Kunstmuseum Basel.

2.4.1.1 Nový realismus

V uměleckém prostředí se postupem času kromě oslavných reakcí ze směru Pop-artu začínají objevovat i postoje značně antipatické. Jeden z kritických postojů vyjadřuje i skupina Noví realisté založená na manifestu Piera Restanyho.¹³ Jedním z témat skupiny je kritika konzumu.

Stav společnosti zahlcené předměty denní spotřeby se pro Nové realisty stal podnětem k transformaci těchto „starých“ věcí do nových uměleckých objektů. Nadměrné množství předmětů způsobuje jisté odosobnění, neboť jednotlivé věci jsou snadněji nahraditelné a není tedy potřeba věnovat pozornost jejich péči a opravám. Domácnosti tehdy začaly produkovat daleko více odpadů, které do té doby nebyly běžné. Nový realismus se pokoušel vrátit věcem zpět jejich originalitu a jedinečnost. Na základě této myšlenky jsou tvořeny nejrůznější instalace a asambláže z průmyslově vyráběných předmětů, kterými začali být lidé zahlcováni.¹⁴

¹² Viz pozn. 11, s. 16.

¹³ SEDLÁŘ, Jaroslav *Universitas revue Masarykovy univerzity: Nový Realismus* [PDF]. 2009/č.4. Brno Kraví Hora [cit. 2023-03-29]. Dostupnost: <https://journals.muni.cz/universitas/article/view/1434/1061>

¹⁴ SLABÁ, Nikola. *Odpad v umění*. Hradec Králové 2020, s. 34.

2.4.1.2 Duane Hanson

Odlišnou reakcí uměleckého světa na vzrůstající masovou spotřebu je tvorba amerického umělce Duana Hansona, který tvořil hyperrealistické sochy běžných amerických lidí v každodenních situacích, které reflektovaly specifika doby. Jednou z jeho nejznámějších plastik je žena středního věku s nákupním košíkem tzv. Supermarket Shopper, kde tvůrce doslovně demonstruje život v přebytku a počínající zahlcenosti. Žena před sebou tlačí plný nákupní vozík s potravinami, o kterých by si většina společnosti mohla před pár desítkami let nechat jenom zdát.¹⁵

Obr.3 Duane Hanson. *Supermarket Shopper*, 1970.

2.4.1.3 Tim Noble a Sue Webster

Doslovnému propojení člověka a produktů konzumní společnosti se věnuje britská výtvarná dvojice Tim Noble a Sue Webster, kteří tvoří netradiční assembláže z odpadů, které na první pohled vypadají jako zhmotněná dekadence toho, co nám zbyde po dlouhém večeru, slavnostním obědě, nebo co všechno nám představí odpadkový koš jako malou galerii naší činnosti za poslední týden. Tyto na první pohled nevzhledné instalace vytvářejí nečekaně zajímavý koncept, kdy při správném nasvícení plastiky odrážejí siluety osob přistižených při produkci oněch přebytečných předmětů. Jejich pravděpodobně nejznámější instalace je autoportrét pod názvem *Dirty White Trash* z roku 1998, který zobrazuje dvě sedící o sebe opřené postavy.¹⁶

¹⁵ RUHRBERG, Karl, WALTHER, Ingo F., *Umění 20. století*.

¹⁶ COUFAL, Alex. *Stínové sochy*. Bakalářská práce. Olomouc, 2013, strana 12

Obr.4 Tim Noble a Sue Webster. *Dirty White Trash (With Gulls)*, 1998.

2.5 Módní průmysl

Otázka konzumu zahrnuje spoustu oblastí, které nám zahrnují nekonečnou nabídku zajímavých produktů. Mají různé cílové skupiny, osobitý sortiment a zrychlující se interval dodávání nového zboží. Jedním z nejrozsáhlejších a druhým nejvíce pro planetu zatěžujícím odvětvím je móda.¹⁷

Ptáte se proč? Vždyť doprava, pesticidy v zemědělství nebo těžba ropy jsou mnohem agresivnější než měkké bavlněné tričko. Jistě tato odvětví také nepracují s přírodou úplně šetrně, ropný průmysl ten módní docela snadno předčí.¹⁸

Vraťme se k otázce módy a tomu, co udává její problematiku. Celý textilní kolos nabral na obrátkách společně s průmyslovou revolucí a ve své podstatě byl jedním z hlavních produktů prvních továren. Jednou takovou textilní metropolí se stal i anglický Manchester, později přezdívaný jako „*Cottonpolis*“, což v překladu znamená „*Bavlnopole*“. Textilka rozpochybovala místní ekonomiku, zaměstnala velkou spoustu lidí a realizovala urbanistický plán nové výstavby pro dělníky. Továrna přinesla na první pohled velká ekonomická a pokroková pozitiva. V otázce života dělníků to již tak růžové nebylo. Pracující zaměstnanec měl 14hodinovou pracovní dobu a výjimkou nebyla ani dětská práce. Celý tento mechanismus se postupem času zaoblil a polidštil.¹⁹

Bod zlomu ovšem nastal ve chvíli, kdy americké textilní společnosti přišly na mechanismus přesouvání výroby. Nejdříve z měst a do méně ekonomicky vyspělých států a později úplně mimo kontinent do Asie. Důvody k tomu byly dva a zcela logické, nižší cena a paradoxně vyšší kvalita ušitého oblečení.

Přesunutí výroby způsobilo nutnou změnu organizace plánování sezónních kolekcí. Doba od návrhu k hotové zakázce připravené na umístění do výloh se téměř zdvojnásobila, ale pro nižší výrobní náklady z dovozu z Asie se to vyplatilo.²⁰

¹⁷ THOMASOVÁ, Dana. *Vláda módy*: s. 14–17.

¹⁸ Tamtéž, s. 20–21.

¹⁹ FREEMAN, *Behemot*, s. 63–67.

²⁰ HRABCOVÁ, Pavla. *Tohle je FAST FASHION*. Tohle je background report: Pražský studentský summit | XXIV. ročník | studentsummit.cz [online]. 2018[cit. 2023-04-01].

Dostupné z: https://www.studentsummit.cz/wp-content/uploads/2019/01/bgr_unea_ff_hrabcova.pdf

2.6 Fast Fashion

Neustálá progresa trhu vytvořila dnes již zcela běžný fenomén Fast Fashion. Nahrazením jedné hlavní kolekce pro dané roční období, vytvořily módní značky nekonečný řetězec nových drobnějších kolekcí do svých obchodů. Tvoří tím neustále jiné a pro zákazníky zajímavé prostředí, kam mohou přicházet a pokaždé naleznou něco nového. Na základě tohoto modelu se zvyšují tržby a ekonomická prosperita. Velké množství produkce ovšem vytváří přebytek, který způsobuje velké množství odpadu.

Termínu *Fast Fashion* předcházelo označení *instantní móda*, se kterým přišel španělský podnikatel a majitel značky Zara **Amancia Ortega Gaona**. Dnes jej můžeme zařadit mezi deset nejbohatších lidí světa. Jeho zainteresování oblečením jako na podnikatelský záměr vzniklo již v roce 1949, v roce 1963 založil svou první firmu s domácími oděvy a v roce 1975 otevíral svůj první módní butik Zorba, který zanedlouho přejmenoval na dnes již celosvětově rozšířený obchod s módou Zara.

Poté co přesunul výrobu do ne příliš vzdáleného Maroka a snížil výrobní náklady, přemýšlel, jakým způsobem ještě zefektivnit ekonomiku podniku. Řešení na svou otázku našel v americkém plánu tzv. rychlé odezvy. Propojil rychlou produkci a maloobchodní prodej. Díky tomu, že nemusel překonávat velké vzdálenosti, mohl s mnohem větší flexibilitou rychleji doplňovat kolekce s novým zbožím. Zákazníci v jeho obchodech vždy našli něco nového a atraktivního. Tím navýšil poptávku i prodej.

Ještě před aplikací Ortegovy „*instantní módy*“ na trh komentoval v roce 1987 americký Úřad pro vyhodnocování technologií módní průmysl takto:²¹

„Naše oblečení se nešíje z bavlny na šicím stroji, ale vyrábějí ho roboti z chemikálií. Ruční práce ve výrobě textilu a oděvů prakticky vymizela, zůstali pouze lidští návrháři a údržbáři strojů. Jen málo míst má dnes přezdívku „textilní město“.

Majitelé obchodů s oděvy a výrobci textilních materiálů, látek, a oblečení jsou pevně propojení sofistikovanou komunikační sítí a téměř okamžitě reagují na nové trendy. ...

Ani štítek „Made in ...“ nezaručuje, že celý výrobní proces proběhl na daném území.

Domácí průmysl tvoří velké nadnárodní korporace a malé smluvní dílny.“

Úřad pro vyhodnocování technologií, U.S.A. 1987 ²²

²¹ THOMASOVÁ, Dana. *Vláda módy*: s. 37–51.

²² Tamtéž, s. 47.

Technologie 21. století mechanismus fast Fashion vylepšila o algoritmy sociálních sítí a sběrem personalizovaných dat. Ve svém důsledku to znamená, že ve chvíli, kdy uživatelé sociálních sítí prohlížejí dané produkty, firma analyzuje data o počtu zobrazení a označení produktů. Na základě tohoto pozorování si tým datových analytiků vytvoří statistiky o možné úspěšnosti produktu v prodeji. Tato data jsou v řádu hodin zaslána do továren na druhý konec světa a okamžitě se začíná pracovat na zpracování zakázky. Aby se na výrobě ušetřilo, preferuje se lodní doprava, která ovšem není tak rychlá, a proto se některé součásti oděvů došívají ještě v dílnách přímo na lodích.²³

2.6.1 Ekonomika

Ve shrnutí má módní průmysl tři zásadní problematické oblasti. Jedná se oblast ekonomiky, etiky a ekologie. Přičemž všechny tři jsou určující a na sebe vzájemně napojené. Ekonomická otázka je řídicí a určuje kvalitu materiálu, zpracování a přídatnou marži, která je nadstavbou nad cenovým ohodnocením nad výrobními náklady. To se následně odráží při dalším procesu výroby látek, podmínkách v šicích dílnách a platovém ohodnocení všech zúčastněných pracovníků na výsledném oděvu včetně návrhářů, kteří jsou často z celkového hodnotového žebříčku zcela vyčleněni, protože byl jejich návrh pouze okopírován, podle fotografie pořízené na jejich módní přehlídce.²⁴

2.6.2 Etika

Nerespektování jak autorských, tak i dalších lidských práv je druhá kritická oblast. Mimo plagiátorství návrhů jde především o podmínky samotné výroby oblečení, která má svou největší část v zemích třetího světa. Zde je situace dělníků velmi nevyhovující a výjimkou není ani dětská práce. S přihlédnutím k faktu, že se nejedná o příliš odbornou činnost je konkurence na pracovním trhu poměrně vysoká. Není tedy tak obtížné konkrétního pracovníka nahradit.²⁵ Tím pádem nemají švadleny jistou pracovní pozici a odbory za jejich práva nemají dostatečný vliv na udržování důstojných podmínek a platového ohodnocení.

Centrem oděvních manufaktur je východní Asie, kde se oděvní průmysl nejvíce rozpíná u Bengálského zálivu v Bangladéši. O celkovou problematiku výroby oděvů se začala média rozsáhleji zajímat po tragédii zřícení velké textilní budovy Rana Plaza, která byla původně navržena jako kancelářská budova, kde se v jednotlivých patrech měly nacházet pouze stoly

²³ BŘINKOVÁ Karolína a kol. *Slow femme*, s. 47.

²⁴ THOMASOVÁ, Dana. *Vláda módy*, s.13–27.

²⁵ HRABCOVÁ, Pavla. *Tohle je FAST FASHION*. s.5.

s počítači, nikoli těžké šicí a řezací stroje. Za tento bezpečnostní přestupek zaplatilo životem bezmála 1200 lidí.²⁶

2.6.3 Ekologie

Ekologický dopad produkce textilu je třetí rizikovou oblastí. Jedná se o celkový proces pěstování, výroby, barvení, transport, údržbu a následnou recyklaci nepotřebného oblečení. Světově nejpoužívanějším vláknem je polyester. Jedná se o syntetické velmi odolné vlákno, které rychleji schne a může být mnohem lehčí než přírodní vlákna. Tyto vlastnosti by mohly znít příznivě, ovšem dalšími jeho vlastnostmi je malá prodyšnost a velké emisní zatížení uhlíkovou stopou včetně jeho špatné rozložitelnosti v přírodě. Odhad uhlíkové stopy jedné polyesterové košile je asi 5,5 kg CO₂ v porovnání 2,1 kg CO₂ bavlněné košile. Organizace *Ellen MacArthur Foundation* uvádí, že emise na výrobu syntetického oblečení jsou asi 6x větší než emise vyprodukované využíváním bavlny. Ta byla v roce 2000 polyesterem překonána a dnes syntetická vlákna z ropy zahrnují 69% celosvětové produkce oblečení.²⁷ Díky tomu, že syntetická vlákna z ropy jsou tvořena z velmi jemného plastu, který je tvořen mikroskopickými tepelně spojenými tvrdými částicemi, tak se postupným užíváním a degradací uvolňují do okolního prostředí. Těmto částicím se říká mikro-plasty. Ty se za posledních 80 let využívání plastů v oblečení od patentu na nylon britských chemiků Johna Whinfielda a Jamese Dicksna rozšířily téměř po celé planetě.²⁸ Jedna z posledních studií iniciativy *Global Microplastics Initiative* našla mikroplasty v 90% ze dvou tisíc zkoumaných vzorků.²⁹

²⁶ RABIJ, Marek. *Život na míru*. Žilina: Absynt, Prokletí reportéři, 2021. s.9 – 81.

²⁷ SlowFemme.com [online]. BŘINKOVÁ, Karolína, ed. Lil Njungen, 2023 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.slowfemme.com/magazine/polyester-a-recyklovany-polyester>.

²⁸ Fossil Fashion [online]. Changing Markets Foundationl, February 2021, s.13 – 28 [cit. 2023-03-29].

Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/AAA%20škola/bakalářka/FOSSIL-FASHION_polyester_angl..pdf

²⁹ THOMASOVÁ, Dana. *Vláda módy*, s. 20 – 22.

Obr. 5 WHO. *Microfibers in water*, 2019.

Dalším vláknem využívaným pro tvorbu textilu je bavlna, která je šetrnější v produkci emisí i při pozdějším používání a recyklaci. Její produkce je ale natolik vysoká, že se také stává neudržitelnou surovinou.³⁰ Spotřebuje ročně tisíce litrů vody. Při pěstování a výrobě se využívají chemické látky, které se uvolňují do půdy a tvoří toxický odpad. Mimo pesticidů a insekticidů se jedná o kypová barviva, dusičnany a měkčidla jako je například hydroxid sodný.³¹

Jako alternativa bavlny se v poslední době začíná objevovat tzv. biobavlna, která není geneticky modifikovaná, tak jako běžně pěstovaná bavlna a nepoužívají se pro její pěstování pesticidy. Výsledkem je ovšem menší výnosnost polí a srovnatelná spotřeba vody. Jiná méně zastoupená vlákna a možné vhodné alternativy bavlny s menší spotřebou vody jsou vlákna lnu, tencelu a technického konopí.³²

2.6.3.1 Textilní odpad

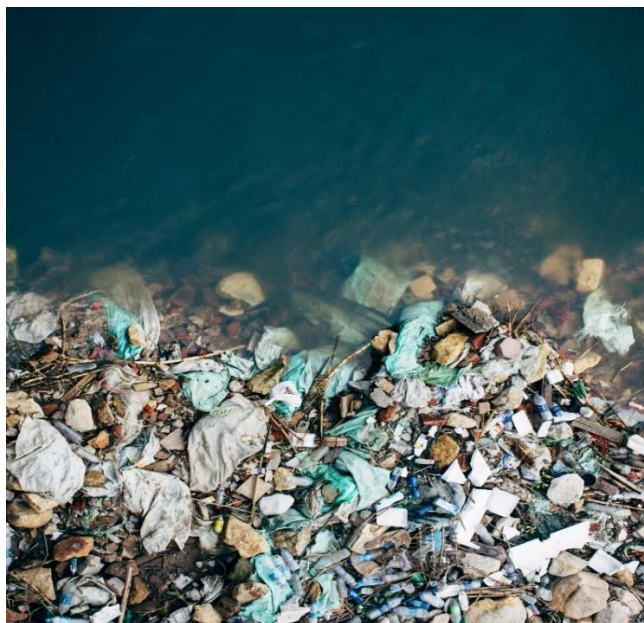
Po zpracování, uvedení oděvů do obchodů a následném užívání zůstane velká otázka, kam s nepotřebnými věcmi. První logickou odpovědí je, že takové předměty využijí charitativní organizace pro lidi v nouzi, nebo že dostanou nový život na secondhandovém trhu. Nicméně až 85 procent oblečení skončí jako nevyužitý textilní odpad. Nejvíce nechtěných oděvů ze Severní Ameriky a z Evropy se dováží do Afriky, kde se některé oděvy přeprodají a znovu využijí. Většina ovšem skončí nevyužita a pouze se přesune ze zemí západního světa na africké pobřeží, kde vytváří rozlehlé skládky odpadu.³³

³⁰ BŘINKOVÁ Karolína a kol. *Slow femme*, s. 20 – 23.

³¹ HRABCOVÁ, Pavla. *Tohle je FAST FASHION*. s.6.

³² BŘINKOVÁ Karolína a kol. *Slow femme*, s. 20 – 23.

³³ BŘINKOVÁ Karolína a kol. *Slow femme*, s. 80 – 85.

Obr.6 Alexander Mourant. *Waste*, 2015 – 2016.

Na základě těchto nejednoduchých otázek se objevuje spousta humanitárních organizací, ekologických hnutí, certifikátů zaručující optimální podmínky při výrobě a původu produktů, osobností a médií, jež se snaží rozšiřovat informovanost ve společnosti, aby se z pouhého přijímání produktů staly vědomé volby o původu a ekologii produktů.³⁴

2.7 Textilní certifikáty

Pro zákazníky mohou být při výběru oporou certifikáty zaručující dobré podmínky při produkci výrobků. Mezi textilními certifikáty se řeší otázky udržitelnosti a férového prodeje. Jako nejdůvěryhodnější označení můžeme považovat certifikát GOTS (Global Organic Textile Standard), jež zajišťuje nejkomplexnější zastřešení kladných vlastností od zpracování, balení až po distribuci, přičemž výsledný výrobek musí obsahovat minimálně 70 % certifikovaných organických přírodních vláken. Neobsahuje alergenní toxické chemikálie. A certifikace zajišťuje i férovost celkové distribuce výrobku.³⁵

Jiné udržitelné certifikáty se zaměřují na dílčí problematiky v otázkách ochrany zvířat (Responsible wool Standard), ekologického zemědělství (Better cotton initiative) nebo recyklaci materiálů a snižování emisí (EcoVero).³⁶

³⁴ BŘINKOVÁ Karolína a kol. *Slow femme*, s. 86.

³⁵ Certification & Labelling - GOTS. Home - GOTS [online]. Copyright © 2021 by Global Standard gGmbH [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://global-standard.org/certification-and-labelling> .

³⁶ BŘINKOVÁ Karolína a kol. *Slow femme*, s. 86 – 88.

2.7.1 Greenwashing

Velké značky mohou zneužívat přání zákazníků o ekologičtější produkty a vytváří tzv. zelené produkty, přičemž výrobky se zdaleka neblíží hodnotám, které značka slibuje, což se nazývá Greenwashing. Na druhou stranu i tento marketingový tah zvědomuje u zákazníků důležitost udržitelných zdrojů a etiky výroby. Můžeme se poté odkazovat na frázi „Fashion as a choice“, což vyjadřuje vědomou volbu každého z nás, kdy tyto problematice otázky mají smysl, a tato mašinerie není nezvratná. Jen musíme dostatečně věřit v potenciál našich drobných krůčků a přání, že lze v tomto korporátním globálním světě něco změnit.³⁷

2.7.1.1 *Don't buy this jacket*

Myšlenka se postupně věnuje větší množství výrobců. Mezi světovými značkami se dokonce objevily takové, které v reklamě necílí na propagaci svých výrobků, ale poukazují na uhlíkovou stopu celého procesu spotřeby oblečení. Využijí svého mediálního dosahu a v důsledku pobouří respondenty svým sdělením, protože otevřeně přiznávají zápory módního průmyslu.

Dalo by se říci, že příspěvek takového typu se podařil outdoorové značce Patagonia. Společnost v roce 2011 na černý pátek, kdy se v Americe prodá nejvíce spotřebního zboží za celý rok, umístila celostránkový inzerát v deníku New York Times s nápisem „*Don't buy this jacket*“. V příspěvku byla zobrazena bunda a prohlášení, kolik je potřeba litrů vody na její výrobu a co po takové bundě zůstane v přírodě. Tuto otevřenou inzerci bychom mohli označit za jistou formu performance, kde firma otevřeně uvádí negativa, která by mohla poškodit její obchodní zájmy, ale přesto se pokouší být transparentní.³⁸

2.8 Umělci tvořící na motivy Fast Fashion

Reakce na problematiku fast fashion a se vyskytují v různých médiích. Zde jsou uvedeni umělci pracující s touto problematikou z českého i zahraničního prostředí.

2.8.1 Vanessa Barragão

Na téma ovlivňování životního prostředí se ve své tvorbě zaměřuje portugalská umělkyně Vanessa Barragão. V jejím lisabonském výtvarném studiu vznikají textilní práce s motivy

³⁷ Viz pozn., s. 11 – 15

³⁸ THOMASOVÁ, Dana. Vlára módy. s.22

mořského dna, které poukazují na masivní znečišťování naší planety. Ve své práci recykluje vyřazenou přízi z textilních továren a z ní zpracovává tradičními technikami monumentální díla oslavující organičnost přírody.³⁹

Obr.7 Vanessa Barragão. *Botanical Tapestry*, 2019.

2.8.2 Minga Opazo

Americká umělkyně Minga Opazo pracuje s textilním odpadem. Poukazuje na následný život našich oděvů, když je přestaneme využívat. Dětství strávila v Chile, než její rodina emigrovala do USA. Zde studovala umění na *University of California Berkeley*. V průběhu studia začínala tvořit práce na motivy environmentální problematiky. Návštěva jednoho secondhandového obchodu pozvedla její zájem o ekologii a recyklaci textilního odpadu. Kdy jeden takový obchod pošle na skládku každý týden 500kg textilního odpadu. Což je oblečení, které se neprodá. Toto oblečení se odváží v kompresovaných 50kilových balících ve tvaru kvádru. Jeden takový balík Minga odvezla před vchod své univerzity a vytvořila z něj instalaci poukazující na množství produkovaného textilu.

Její další díla z textilního odpadu. Po počínání se 100 librovým balíkem ušila „*The poncho of the Tags*“, které bylo vytvořeno z odstřižených cedulek nepotřebného oblečení.

Motiv recyklace textilu demonstruje instalacemi navrstvené zeminy a textilu, kde přímo zobrazuje nepotřebné oblečení v zemi, tak jako se pravděpodobně vyskytuje na skládkách v Chile, v Africe a jiných místech na planetě. Kvádry s textilem v průběhu tvorby nechala

³⁹ Millicent Borges Accardi. *Textile Art: Vanessa Barragão reclaims ancestral craft – Interview* [online]. Portuguese American Journal, datum publikování. 2019 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://portuguese-american-journal.com/textile-art-vanessa-barragao-reclaims-ancestral-craft-interview/>

porůstat travou, a nakonec i houbami jakožto mikro-rozkladači v ekosystému.

Těmito počiny v sobě jistým způsobem zpracovává solastalii, což je neologismus vyjadřující environmentální žal způsobený klimatickými změnami v prostředí, ve kterém žijeme.⁴⁰

Obr.8 Minga Opazo.
The Poncho of the Tags, 2018.

Obr.9 Minga Opazo.
Re-dress, 2022.

2.8.3 Wan Yunfeng

Propojením módy a recyklace se zabývá čínský performer Wan Yunfeng. Vytváří provokativní módní oblečení, které skládá z nalezených předmětů. Obléká na sebe kostýmy spíše ženského západního střihu a vystupuje v nich na nezvyklých místech nejen v Číně, ale i po světě. Celá tvorba je motivována ochranou životního prostředí, odpady v oceánu a změnami klimatu. Yunfeng věří, že netradičnost jeho tvorby zaujme a přiměje k přemýšlení nad environmentálními tématy.⁴¹

⁴⁰ San Luis Obispo Museum of Art – SLOMA. *The Possibilities of Mushrooms -- art and the environment* In: YouTube [online]. 5. 3. 2021 [cit. 2023-04-06].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7iSEMsCNbB4&t=1491s>

⁴¹ WESTCOTT, Ben. Chinese artist turns trash into high fashion - CNN Style. [online].2019 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/style/article/wan-yunfeng-environment-artist-intl-hnk/index.html>

Obr.10 Wan Yunfeng.

An elaborate outfit made from discarded plastic bottles, 2019.

2.8.4 Lenka Vacková

Obdobně kontroverzním způsobem vystoupila česká výtvarnice Lenka Vacková. Ta se na protest proti nadnárodním textilním společnostem, sweetshopům, rychlé módě a marnivosti nechala potetovat vlastní krví na Desingbloku 2016. Součástí její kritiky byla spotřební lhostejnost, s jakou si pořizujeme věci, jsme jimi zahlceni a nepotřebujeme je. A na druhém konci planety tyto předměty vytváří dělníci, kteří se pohybují na hranici chudoby. Počin tetování vlastní krví měl téměř metaforický význam. Motivem tetování bylo obyčejné tričko vytetované na těle performerky a loga nadnárodních korporací.

Výtvarnice poukazuje na oblečení, jako na naši druhou kůži, která nás má chránit a neublížovat. Tetování po čase zmizí. Stejně tak zmizí i módní trend, který se na chvíli objevil, všechno ale nezmizí docela.⁴²

⁴² VACKOVÁ, Lenka. *Fast or Last – Sustainable Fashion Design Solution and Services* [online]. 2023 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.lenkavackova.com/index.php/portfolio/fast-or-last/>.

Obr.11 Lenka Vacková. *Fast or Last*, 2016.

2.8.5 Jin Xiungen

Znepokojena globalizací je také čínská umělkyně Jin Xiungen. Původně vystudovaná malířka se po výstavě Roberta Rauschenberga v Číně v roce 1985 odpoutala od tradičního uměleckého media a ponořila se do tvorby s experimentálními materiály. Nejpoužívanějším mediem, které komponuje do své tvorby je starý textil. Recykluje používané oblečení a v kontextu s jeho původními majiteli tvoří netradiční objekty. Téma, které je v její práci nejvíce zastoupeno, je sociální a ekologická degradace.⁴³ Mezi její nejznámější tvorbu se řadí série *Portable cities*, což jsou sešité cestovní kufry s miniaturními ušitými městy z oblečení, které nosili lidé v daném městě. V jiné své tvorbě pracuje s odlitky používaného oblečení do porcelánových ploch. Tím se textilu pokouší dát jistou stálost a uchovat jeho jinak pomíjivý význam.⁴⁴

2.8.6 Tim Mitchell

Co bohužel tolik pomíjivé není, jsou rostoucí balíky s nepotřebným textilem, které sem poslala pomíjivost našeho zaujetí módními trendy. Nejen formou dokumentární fotografie toto téma zachycuje anglický umělec Tim Mitchell. Zabývá se otázkami mechanizace, recyklace, dopady módního průmyslu a hodnotami předmětů, kdy pro nás nabývají a ztrácejí hodnotu.

⁴³ Ocula. *Yin Xiuzhen Biography*. [online]. 2023 Ocula Limited [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://ocula.com/artists/yin-xiuzhen/> .

⁴⁴ KURZE, Caroline. *Portable Cities By Yin Xiuzhen* - IGNANT. IGNANT - IGNANT is an award-winning online magazine featuring the finest in art, design, photography, travel and architecture [online].2014 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.ignant.com/2014/05/07/portable-cities-by-yin-xiuzhen/>.

Obr. 12 Tim Mitchell. *Warehouses in Panipat*, 2005.

2.8.7 Fast Fashion, the dark side of the fashion

Jeho fotografie doprovázejí putovní výstavu *Fast Fashion, the dark side of the fashion*, která se postupně stěhuje mezi významnými galeriemi ve světě. Byla uvedena v Hamburgu, Berlíně, Kolíně nad Rýnem, australském Melbourne a na Jakartě. Obsahem expozice je prezentace dokumentárních fotografií s problematikou módního průmyslu.⁴⁵

Obr.13 Gigie Cruz-Sy. *Tullahan River is Pink*, 2015.

⁴⁵ Fast Fashion. Die Schattenseiten der Mode. Fast Fashion. Die Schattenseiten der Mode [online]. Tim Mitchell [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <http://www.fastfashion-dieausstellung.de/en/>.

3 Praktická část

3.1 Pocit

Ve své praktické části jsem dlouho hledala východisko, co bych měla zpodobnit a jaký výstup by můj pocit, který zprvu neměl ani přesně formulovanou myšlenku, měl mít. Tedy nejsložitější na celém procesu byla konkretizace myšlenky a poté správné propojení s praktickým výstupem.

3.2 Můj vztah k této tvorbě

3.2.1 Šetrnost

První pohnutky k tvorbě tohoto typu jsem v sobě měla velmi dlouho. Formující je pravděpodobně souhrn několika aspektů, které se ve mně setkávají a motivují mě ke specifickému postupu jak v uvažování, tak i v práci. Konkrétně bych pojmenovala šetrnost a citlivost vůči okolnímu prostředí a předmětům. Je to vlastnost, která je pro mne přirozená, což ve mně vytváří kladný vztah k ekologii a přemýšlení nad tím, jak nejméně svým bytím zasahovat do přírodního systému, a nezanechávat v něm nepatřičné stopy.

3.2.2 Lehkomyšlnost

Dalším podnětem je práce s textilním materiálem jako taková, protože toto médium má velké možnosti využití. V poslední době se stává běžnější nakupovat impulsivněji a konzumovat podněty obchodních společností s mnohem větší lehkomyšlností. Nejlépe pozorovatelná je tato skutečnost na módních trendech. Proměňujeme svůj šatník častěji a razantněji. Málokdo si ovšem klade otázku, kam se poté nepotřebný textil uloží. Nejedná se pouze o problematiku množství, ale také otázku materiálu. Jak uvádím v teoretické části své práce, je důležité se zamyslet nejen nad množstvím předmětů, ale i nad jeho složením a zpracováním.

V návaznosti na ekologickou otázku je pro mě velmi znepokojující skutečnost uvolňujících se mikroplastů ze syntetických vláken, genetická modifikace bavlny, nebo chemikálie využívající se k vytvoření textilní metráže.

3.2.3 Slow Femme

Zamýšlení nad těmito podněty dala pevnější rámec Charlie resp. Karolína Břínková, kterou jsem měla možnost potkat v rámci skautských kurzů asi v roce 2016. Zaujalo mě její

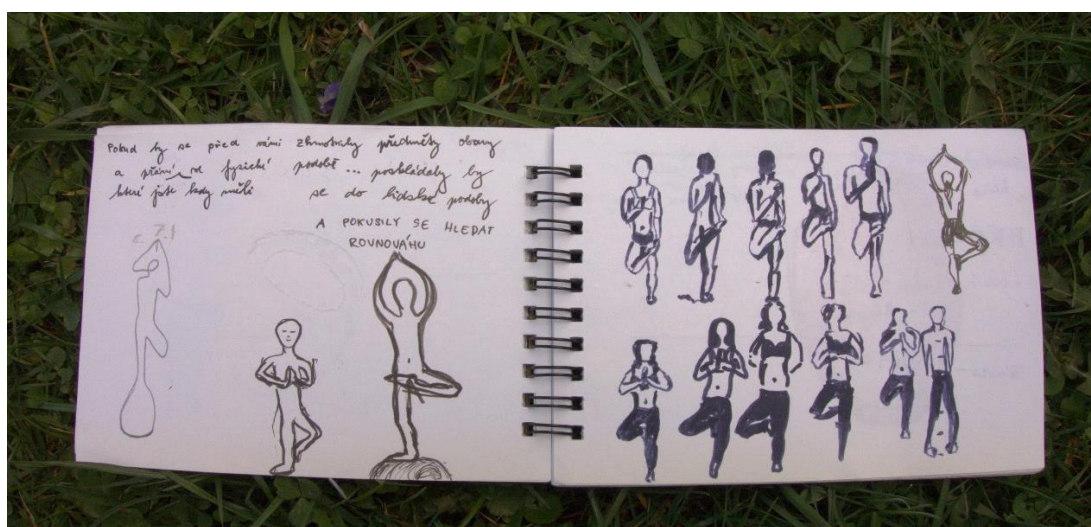
nahlížení na ekologii a informovanost o materiálech a jejich dopadech na životní prostředí. Tento koncept Charlie (Karo) zpracovává na svém blogu Slow Femme (slowfemme.com), kam pravidelně přispívá nejen ona s články o ekologii a udržitelné módě. Většina článků vychází z vědeckých studií, nebo rozhovorů s lidmi, kteří s tématy přímo pracují.

3.3 Hodnoty

Jestliže se dotýkáme environmentální problematiky, uvažujeme nad vztahem člověka, jeho okolním prostředím a vzájemným ovlivňováním. Pod záplavou myšlenek, co všechno není v pořádku, a co ani nemůžeme ovlivnit, se dostaneme do bodu, kdy nám je úzko. Ztratíme se v bludišti úvah nad faktory, které ovlivnit můžeme, a postaví se před námi velká zeď. Východiskem pro nás může být důkladnější pozastavení se a zklidnění myšlenek. Důležité je vědět, že nemůžeme dosáhnout několika cílů zároveň, a proto je dobré si ujasnit, které hodnoty jsou nám nejbližší.

3.3.1 Rovnováha

Myslím si, že je podstatné v tomto rozkolu hledat svoji rovnováhu a nadhled. To byla pravděpodobně myšlenka, která formovala výsledný vzhled mého praktického výstupu. V tomto bodě jsem si uvědomila, že nejvíce výstižné pro můj záměr bude ztvárnění lidské postavy z útržků látek stojící v jógové pozici stromu. Jiná interpretace by také mohla znít, co by se stalo, pokud by se z předmětů, které jsou tvořeny pro člověka, stala také osoba.

Obr. 14 – HERELOVÁ, Veronika. Každodennost (v) konzumu, 10 x18cm, [tužka, fix 2023]. Foto vlastní.

3.3.1.1 Motiv

Důvodů, pro ztvárnění lidského těla může být několik. Pokud opomineme skutečnost, že je samo o sobě velmi fascinující. Můžeme se zamyslet i nad metaforami, které může zpodobňovat. Pokud vezmeme v úvahu, že tematika environmentu a konzumu je na člověka přímo napojena a budeme toto chtít ztvárnit v užším napojení, můžeme si představit bytost, která je z těchto předmětů přímo vytvořena.

3.3.1.2 Materiál

Tímto se dostávám k otázce konzumu a vědomých voleb naší spotřeby. Pokud si uvědomíme uhlíkovou stopu našich jednotlivých rozhodnutí, ať už jde o výběr dopravy nebo pořízení nového trička, nemáme před sebou pouze otázku onoho ekologického zatížení, ale i realistické aspekty ceny a atraktivnosti dané služby.

Jestliže má socha ztvárňovat konzumní problematiku a přehlacenost, metaforou pro tento význam mohou být předměty, které nám již neslouží, nahradili jsme je něčím jiným, ale jejich recyklace není zcela vyřešena. Jedna z takových oblastí je textilní průmysl. Proto jsem jako materiál recyklovala již nepotřebné ústřížky textilu a staré oblečení.

3.3.1.3 Gesto

Každodenní rozhodování nás nejednou uvádí do situací, kdy jsme v konfliktu mezi klady a zápory jednotlivých voleb. Důležité je proto hledat nějaký konsenzus a rovnováhu v tomto přemítání. Jako gesto jsem proto zvolila jógovou pozici stromu, která uvádí tělo do rovnováhy, o kterou se člověk musí neustále dle svých nejlepších možností pokoušet.

„Všichni jsme začátečníci...“

„...naštěstí, protože normální je zůstat skromní“⁴⁶

⁴⁶ LYSEBETH, André van. *Jóga: lekce jógy*. Praha: Argo, 2000. ISBN 8072032720. s.10

3.4 Postup

Vytváření práce bych popsala spíše jako proces než postup. Jednalo se o velké množství myšlenkových map a hledání východisek v pocitu zahlcení, nesprávnosti a snahy orientace v tématu, které nás obklopuje ze všech stran.

Proto byla nutná konkretizace a vytyčení si okruhu, kterým bych se chtěla ve své práci zabývat. Zvolila jsem pro svou tvorbu problematiku textilu, která asi nejobsáhleji může pojmut naši marnivost, protože v tomto okruhu je asi nejreálnější změnit naše neprospěšné zvyklosti.

Pokud bychom se rozhodli něco měnit, je nutné vědět co, a hledat rovnováhu se zažitými návyky. Proto jsem zvolila dané gesto u stojící figury. V tu chvíli jsem samozřejmě narazila na překážku, jakým způsobem se svými velmi malými zkušenostmi vytvořit sochu lidského těla za využití zvoleného materiálu.

Bylo mi doporučeno, abych kostru figury vytvořila z něčeho pevnějšího a tvárného, na což velmi dobře posloužil zinkový drát. Zásadní problémy, které v průběhu práce nastaly, byla stabilita a tvar zamýšlené figury. Celá konstrukce z drátů je svazovaná jednotlivými uzlíky z bavlnek, které drží mnohem lépe než drátěné spoje. Nejlépe drátěnou konstrukci zpevnil dřevěný podstavec s litinovým nástavcem pro uchycení a zatížení sochy.

Pro přiblížení se anatomii postavy jsem si na zeď v ateliéru nakreslila skicu stojící postavy v pozici stromu zepředu a z profilu. Skica byla velmi dobrou oporou pro následné tvarování trupu a končetin. Tento okamžik byl pro mě setkáním se s velkou nadějí, ale také velkým strachem.

Zásadní rozhodování, jak postupovat dál nastalo v bodě, kdy jsem měla celou drátěnou konstrukci vytvarovanou. Bylo velmi zvláštní vzdušnému objektu tvořenému z prostorových linií drátu určovat objem napínáním první vrstvy starých triček a punčoch, které jsem upevňovala jednoduchými stehy.

Třetí a závěrečná fáze realizace sochy pro mě byla velmi zvláštním prožitkem. Cítila jsem, že práce, které jsem věnovala několik týdnů pozornosti, teprve získává zamýšlenou podobu, ale něco stále nebylo v pořádku. Smíření jsem dosáhla až v bodě, kdy jsem textilie začala mimo přišívání lepit a s jistou nahodilostí umisťovat k podstavci. Výsledkem je tedy, jak jsem si určila na začátku tvorby, lidská postava stojící v pozici stromu složená z kousků textilu.

4 Závěr

„Naše oblečení se nešije z bavlny na šicím stroji, ale vyrábějí ho roboti z chemikálií. Ruční práce ve výrobě textilu a oděvů prakticky vymizela, zůstali pouze lidští návrháři a údržbáři strojů. Jen málo míst má dnes přezdívku „textilní město“.“⁴⁷

Na tato slova jsem narazila při studiu zdrojů k této práci. Trochu mě zamrazilo a stejně tak, jako uvádí autorka dané knihy, ve které je sama cituje z vyhlášky amerického úřadu, znějí velmi necitlivě téměř jako z jiné reality. Jedná se o dobu konce 80. let 20. století, kdy se celý tento systém teprve rozebíhal.

Cílem mé bakalářské práce je otázka hledání rovnováhy prožití dobrého života se všemi příležitostmi, které nám život nabízí a zároveň nalézání hranice šetrnosti, ke zdrojům, které jsou nám poskytnuty, protože ne všechny zdroje mají stejný původ. A potom je na nás, jaký příběh daného předmětu chceme podporovat, přičemž je ale také dobré se trochu držet při zemi a uvědomit si, že ne všechna dobře míněná rozhodnutí mají požadovaný smysl.

Proto jsem se chtěla pozastavit nad tématem rovnováhy.

⁴⁷ THOMASOVÁ, Dana. *Vláda módy: cena rychlé módy a budoucnost oblečení*. s. 47

5 Anotace

Příjmení a jméno:	Veronika Herelová
Fakulta a katedra:	Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy
Název práce:	Každodennost (v) konzumu
Název práce v angličtině:	Everyday consumerism
Vedoucí práce:	MgA. Robert Buček, Ph.D.

Počet znaků:	40 200
Počet příloh:	-
Počet titulů použité literatury:	14
Rozsah práce:	43 stran
Přílohy vázané k práci:	-
Klíčová slova:	konzum, fast fashion, módní průmysl, textilní certifikáty, spotřeba
Anotace:	Text této práce nabízí pozastavení se nad konzumním životem a jeho dopady. Další část je zaměřena na přiblížení se problematice Fast Fashion. V závěru práce autorka uvádí motivy pro svou tvorbu inspirované těmito tématy.

6 Seznam použité literatury

BŘINKOVÁ Karolína a kol. *Slow femme: udržitelnost a pomalá móda: ročenka*. Litomyšl: H.R.G. , 2021. ISBN 978-80-7490-222-2.

COUFAL, Alex. *Stínové sochy*. Olomouc, 2013. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Univerzity Palackého, Katedra Výtvarné výchovy. Vedoucí bakalářské práce Mária Danielová

FREEMAN, Joshua Benjamin. *Behemot: dějiny továrny a utváření moderního světa*. Přeložil Daniel ŘEZNÍČEK. Brno: Host, 2019. ISBN 978-80-275-0006-2.

HAJZLER, Tomáš. *Dobrý život ve stínu konzumní společnosti: život žitý v souladu se sebou samým, s ostatními lidmi a přírodou, podle svého nejlepšího vědomí a svědomí*. Praha: PeopleComm, 2021. ISBN 9788087917565.

KLOZ, Martin. *Využívání obnovitelných zdrojů energie: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-670-9.

LYSEBETH, André van. *Jóga: lekce jógy*. Praha: Argo, 2000. ISBN 8072032720. s. 10

PAULINYI, Ákoš. *Průmyslová revoluce: o původu moderní techniky*. Praha: ISV, 2002. Historie (ISV). ISBN 808664202x.

PAŽOUT, Jaroslav, ed. *Každodenní život v Československu 1945/48-1989*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2015. ISBN 978-80-87912-35-5.

RABIJ, Marek. *Život na míru*. Přeložil Michala BENEŠOVÁ. Žilina: Absynt, Prokletí reportéři, 2021. ISBN 978-80-8203-273-7.

RUHRBERG, Karl, WALTHER, Ingo F., ed. *Umění 20. století*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 80-7209-521-8.

SLABÁ, Nikola. *Odpad v umění*. Hradec Králové 2020. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, Katedra Výtvarné kultury a textilní tvorby. Vedoucí bakalářské práce MgA. Tomáš Moravec.

THOMASOVÁ, Dana. *Vláda módy: cena rychlé módy a budoucnost oblečení*. Přeložil Adéla BARTLOVÁ. Brno: Host, 2020. ISBN 978-80-275-0368-1.

WRENN, Mike. *Andy Warhol*. Přeložil Tomáš MÍKA, redaktor Eva ŠKAMLOVÁ. Bratislava: Champagne Avantgarde, 1993. Jejich vlastními slovy. ISBN 8071501026.

7 Seznam internetových zdrojů

ACCARDI, Millicent Borges. *Textile Art: Vanessa Barragão reclaims ancestral craft – Interview* [online]. Portuguese American Journal, datum publikování. 2019 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://portuguese-american-journal.com/textile-art-vanessa-barragao-reclaims-ancestral-craft-interview/>

BENEŠOVÁ, Barbora. *Seznamte se s virtuální vodou*. In: iROZHLAS [online]. Copyright © 1997 [cit. 22.03.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/voda/tyden-vody-predstavu-virtualni-vodu-na-salek-kavy-je-ji-treba-140-litru_1706230630_sam

Certification & Labelling - GOTS. Home - GOTS [online]. Copyright © 2021 by Global Standard gGmbH [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://global-standard.org/certification-and-labelling> .

Fast Fashion. Die Schattenseiten der Mode. Fast Fashion. Die Schattenseiten der Mode [online]. Copyright © Tim Mitchell [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <http://www.fastfashion-dieausstellung.de/en/>

Fossil Fashion [online]. Changing Markets Foundation, February 2021, [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/AAA%20škola/bakalářka/FOSSIL-FASHION_polyester_angl..pdf

HRABCOVÁ, Pavla. *Tohle je FAST FASHION*. Tohle je background report: Pražský studentský summit | XXIV. ročník | studentsummit.cz [online]. 2018 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: https://www.studentsummit.cz/wpcontent/uploads/2019/01/bgr_unea_ff_hrabcova.pdf.

KURZE, Caroline. Portable Cities By Yin Xiuzhen - IGNANT. IGNANT - IGNANT is an award-winning online magazine featuring the finest in art, design, photography, travel and architecture [online]. Copyright © 2014 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.ignant.com/2014/05/07/portable-cities-by-yin-xiuzhen/>

Ocula. *Yin Xiuzhen Biography*. [online]. © 2023 Ocula Limited [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://ocula.com/artists/yin-xiuzhen/>

San Luis Obispo Museum of Art – SLOMA. *The Possibilities of Mushrooms -- art and the environment* In: YouTube [online]. 5. 3. 2021 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7iSEMsCNbB4&t=1491s>

SlowFemme.com [online]. BŘINKOVÁ, Karolína, ed. Lil Njungen, ©březen 2023 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.slowfemme.com/magazine/polyester-a-recyklovany-polyester>

SEDLÁŘ, Jaroslav Universitas revue Masarykovy univerzity: Nový Realismus [PDF]. 2009/č.4. Brno Kraví Hora [cit. 2023-03-29]. ISSN 1212-8139.
Dostupné z: <https://journals.muni.cz/universitas/article/view/1434/1061>

VACKOVÁ, Lenka. *Fast or Last* – Sustainable Fashion Design Solution and Services [online]. 2023 [cit. 2023-04-12].
Dostupné z: <https://www.lenkavackova.com/index.php/portfolio/fast-or-last/>

WESTCOTT, Ben. Chinese artist turns trash into high fashion - CNN Style. CNN International - Breaking News, US News [online]. © 2019 [cit. 2023-04-13].
Dostupné z: <https://edition.cnn.com/style/article/wan-yunfeng-environment-artist-intl-hnk/index.html>.

8 Seznam obrazových příloh

- Obr.1 Týden vody. Virtuální voda [foto]. iROZHLAS [online]. Foto: Damian Machai, 2017 [29.3.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/voda/tyden-vody-predstavu-virtualni-vodu-na-salek-kavy-je-ji-treba-140-litru_1706230630_sam .
- Obr.2 Obr. Andy Warhol: Campellova polévka [foto]. The Andy Warhol Foundation for the Visual Arts [online]. Z výstavy „Andy Warhol. The Early Sixties“ v Basileji, Kunst museum Basilei [27.3.2023]. Dostupnost. https://vltava.rozhlas.cz/sites/default/files/styles/cro_16x9_tablet/public/images/02774803.jpeg?itok=-tURQKJK
- Obr.3 Duane Hanson. Supermarket Shopper [foto]. In: Art History Timeline [online]. 1970 [28.3.2023]. Dostupnost. <https://dereksarthistorytimeline.weebly.com/supermarket-shopper.html>
- Obr.4 Tim Noble a Sue Webster. Dirty White Trash (With Gulls) [foto]. In: Nialangley [online]. 1998 [27.3.2023]. Dostupnost. <https://nialangley.com/blog/projected-shadows-by-tim-noble-sue-webster/> .
- Obr.5 WHO. *Microfibers in water* [foto]. In: SourcingJournal [online]. Foto: Tunatura/Getty 2019 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.medicalnewstoday.com/articles/326144>
- Obr.6 Alexander Mourant. *Waste*, [foto]. In: RAW Foundation [online]. Foto: Alexander Mourant, 2015-2016 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.falmouth.ac.uk/news/students-journey-across-africa-to-capture-plastic-pollution-0>
- Obr.7 Vanessa Barragão. *Botanical Tapestry*, [foto]. In: Mymodernart [online]. 2019 [cit. 2023 04-08]. Dostupné z: <https://mymodernmet.com/botanical-tapestry-vanessa-barragao/> .
- Obr.8 Minga Opazo. *The Poncho of the Tags* [foto]. In: Minga Opazo [online]. Foto: Minga Opazo 2018 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: https://s3.amazonaws.com/images-foundwork-production/artwork_images/images/000/108/382/medium/data?1634258363
- Obr.9 Minga Opazo. *Re-dress* [foto]. In: Minga Opazo [online]. Foto: Minga Opazo 2022

[cit. 2023-04-06]. Dostupné z: https://s3.amazonaws.com/images-foundwork-production/artwork_images/images/000/108/382/medium/data?1634258363.

Obr.10 Wan Yunfeng. *An elaborate outfit made from discarded plastic bottles*. [foto]. In: CNN-Style [online]. Foto: Chena Chona, 2019 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/style/article/wan-yunfeng-environment-artist-intl-hnk/index.html>

Obr.11 Lenka Vacková. *Fast or Last* [foto]. In: Lenka Vacková 2017 [online]. Foto: UMPRUM [cit. 2023-04-13]. Dostupnost. https://www.lenkavackova.com/wp-content/uploads/2018/11/DSC_0004.jpg.

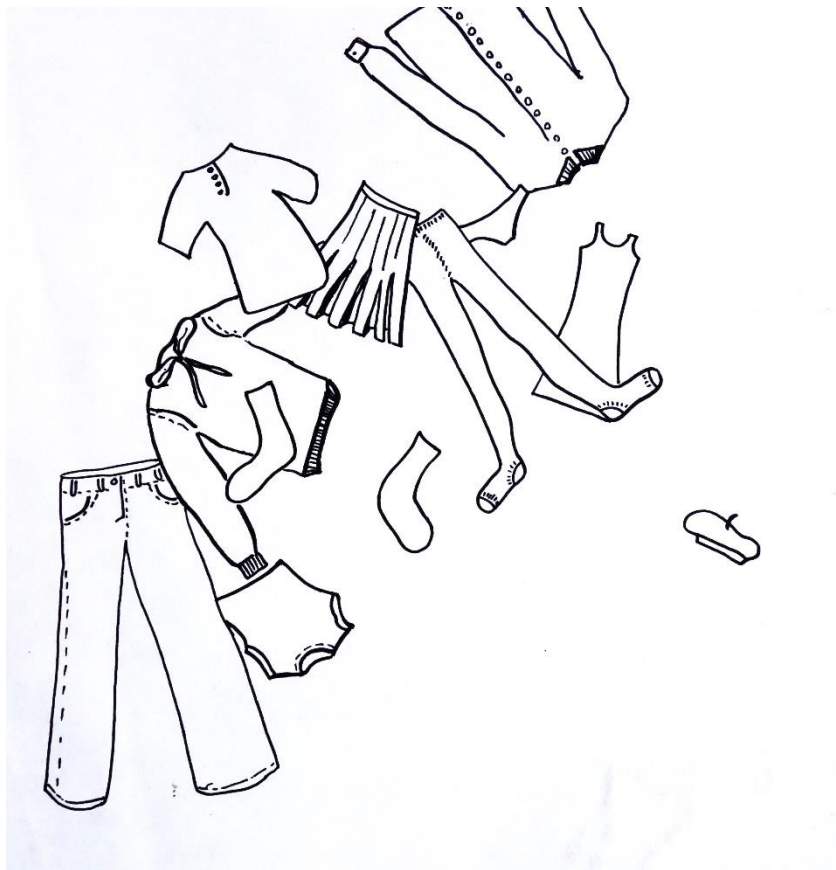
Obr.12 Tim Mitchell. *Warehouses in Panipat* [foto]. In: Moral Rights Asserted [online]. Tim Mitchell 2005 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: https://images.squarespace-cdn.com/content/v1/5ac876315b409b3ac7af8048/1566556551018-2UZ79DRZXZPC63GQKLC/TMitchell_scan_0180_053_080715v2_2000px.jpg?format=2500w.

Obr.13 Gigie Cruz-Sy. *Tullahan River is Pink* [foto]. In: Fast Fashion [online]. Gigie Cruz-Sy/Greenpeace, 2015 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <http://www.fastfashion-dieausstellung.de/en/oekologie> .

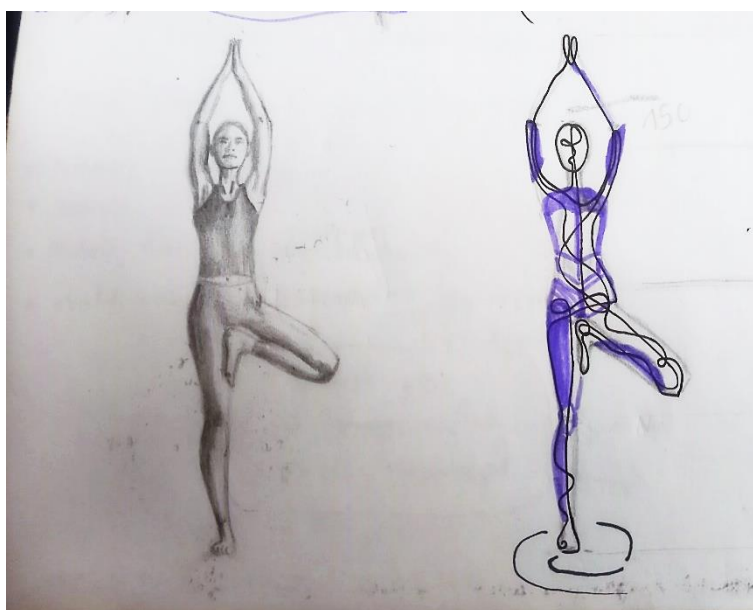
Obr.14 HERELOVÁ, Veronika. *Každodennost (v) konzumu*, 10 x18cm, [tužka, fix 2023]. Foto vlastní.

Obr.15 – HERELOVÁ, Veronika. *Každodennost (v) konzumu*,
brainstorming k tématu, 15x20cm, [akvarel, fix 2023],
formování konceptu. Foto vlastní.

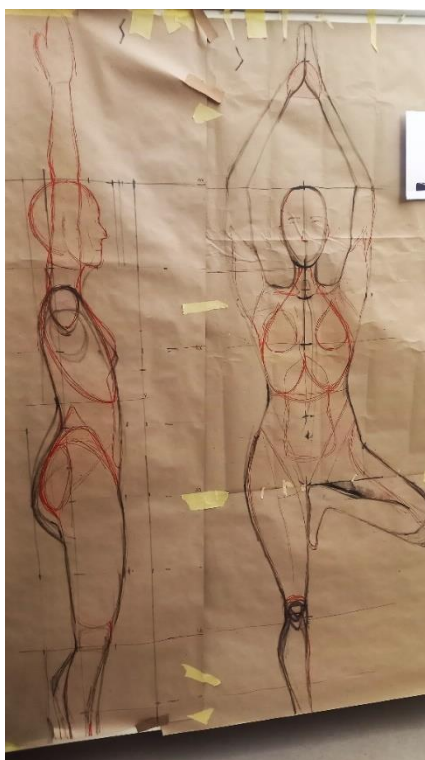
Obr.16 – HERELOVÁ, Veronika. *Každodennost (v) konzumu*, vizuální brainstorming k tématu, 15x20cm, [fix 2023], formování konceptu. Foto vlastní.

Obr.17– HERELOVÁ, Veronika. *Každodennost (v) konzumu*, 14x21cm, [tužka, fix 2023], skicy výstupu. Foto vlastní.

Obr.18– HERELOVÁ, Veronika. *Každodennost (v) konzumu*,
160cm, [zinkový drát 2023], začátek práce. Foto vlastní.

Obr. 19. – HERELOVÁ, Veronika. *Každodennost (v) konzumu*,
170x150cm, [fix na balicím papíře 2023], skica. Foto vlastní.

Obr.20 – HERELOVÁ, Veronika. *Každodennost (v) konzumu*, [zinkový drát, bavlnky 2023], detail konstrukce. Foto vlastní.

Obr.21 – HERELOVÁ, Veronika. *Každodennost (v) konzumu*, 180x60cm, [zinkový drát, bavlnky, dřevotříska 2023], drátěná konstrukce. Foto vlastní.

Obr.22 – HERELOVÁ, Veronika. *Každodennost (v) konzumu*,
[drátěná konstrukce, starý textil 2023], detail. Foto vlastní.

Obr.23 – HERELOVÁ, Veronika. *Každodennost (v) konzumu*,
[2023], výsledná práce. Foto vlastní.

